IT-TRATTATI TA' MAASTRICHT U TA' AMSTERDAM

It-Trattat ta' Maastricht immodifika t-trattati Ewropej preċedenti u ħoloq Unjoni Ewropea bbażata fuq tliet pilastri: il-Komunitajiet Ewropej, il-politika estera u ta' sigurtà komuni (PESK) u l-kooperazzjoni fl-oqsma tal-ġustizzja u l-affarijiet interni (ĠAI). Bil-ħsieb tat-tkabbir tal-Unjoni, it-Trattat ta' Amsterdam introduċa l-bidliet meħtieġa biex jiġi assigurat funzjonament aktar effiċjenti u demokratiku tal-Unjoni.

I. IT-TRATTAT TA' MAASTRICHT

It-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea[1], iffirmat f'Maastricht fis-7 ta' Frar 1992, daħal fis-seħħ fl-1 ta' Novembru 1993.

A. Strutturi tal-Unjoni

Bit-twaqqif tal-Unjoni Ewropea, it-Trattat ta' Maastricht jissimbolizza pass ġdid fil-proċess li joħloq "unjoni dejjem eqreb bejn il-popli tal-Ewropa". L-Unjoni kienet imsejsa fuq il-Komunitajiet Ewropej u appoġġata mill-politiki u l-forom ta' kooperazzjoni previsti mit-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea. L-Unjoni għandha qafas istituzzjonali uniku, kostitwit mill-Kunsill, il-Parlament Ewropew, il-Kummissjoni Ewropea, il-Qorti tal-Ġustizzja u l-Qorti tal-Awdituri li (billi dak iż-żmien kienu, fis-sens strett, l-uniċi istituzzjonijiet tal-Unjoni) kienu jeżerċitaw is-setgħat tagħhom skont id-dispożizzjonijiet tat-trattati. It-Trattat stabbilixxa Kumitat Ekonomiku u Soċjali u Kumitat tar-Reġjuni, li t-tnejn li huma kellhom setgħat konsultattivi. Ġew stabbiliti Sistema Ewropea tal-Banek Ċentrali u Bank Ċentrali Ewropew skont id-dispożizzjonijiet tat-Trattat li żdiedu mal-istituzzjonijiet finanzjarji diġà eżistenti tal-Grupp BEI, li huma l-Bank Ewropew tal-Investiment u l-Fond Ewropew tal-Investiment.

B. Il-Kompetenzi tal-Unjoni

L-Unjoni li nħolqot mit-Trattat ta' Maastricht ingħatat ċerti setgħat minn dan l-istess Trattat li kienu kklassifikati fi tliet gruppi, magħrufa b'mod komuni bħala "pilastri": l-ewwel pilastru kien magħmul mill-Komunitajiet Ewropej u pprovda qafas li jabilita setgħat li għalihom l-Istati Membri kienu ttrasferew is-sovranità f'oqsma rregolati mit-Trattat biex jiġu eżerċitati mill-istituzzjonijiet Komunitarji. It-tieni pilastru kien magħmul mill-politika estera u ta' sigurtà komuni stabbilita fit-Titolu V tat-Trattat. It-tielet pilastru kien magħmul mill-kooperazzjoni fl-oqsma tal-ġustizzja u l-affarijiet interni stabbilita fit-Titolu VI tat-Trattat. It-Titoli V u VI kienu jipprevedu kooperazzjoni intergovernattiva li kienet tuża l-istituzzjonijiet komuni u li kellha xi elementi sopranazzjonali, bħall-involviment tal-Kummissjoni u l-konsultazzjoni tal-Parlament.

[1]ĠU C 191, 29.7.1992, p. 1-112.

1. Il-Komunità Ewropea (l-ewwel pilastru)

Il-kompitu tal-Komunità kien li tiżgura t-tħaddim tajjeb tas-suq uniku u li tippromwovi, fost l-oħrajn, l-iżvilupp armonjuż, bilanċjat u sostenibbli tal-attivitajiet ekonomiċi, livell għoli ta' impjiegi u ta' ħarsien soċjali, l-ugwaljanza bejn l-irġiel u n-nisa. Il-Komunità ħadmet biex tilħaq dawn l-objettivi, fil-limiti tas-setgħat tagħha billi stabbiliet suq komuni u miżuri relatati msemmija fl-Artikolu 3 tat-Trattat KE, kif ukoll billi tat bidu għall-politika ekonomika u monetarja unika msemmija fl-Artikolu 4. L-azzjoni Komunitarja kellha tirrispetta l-prinċipju tal-proporzjonalità u, f'oqsma li ma kinux jaqgħu taħt il-kompetenza esklużiva tagħha, il-prinċipju tas-sussidjarjetà (l-Artikolu 5 tat-Trattat KE).

2. Il-politika estera u ta' sigurtà komuni (PESK) (it-tieni pilastru)

L-Unjoni kellha l-kompitu li tiddefinixxi u timplimenta, b'metodi intergovernattivi, politika estera u ta' sigurtà komuni. L-Istati Membri kienu mistennija jappoġġaw din il-politika b'mod attiv u mingħajr riservi fi spirtu ta' lealtà u solidarjetà reċiproka. L-objettivi tagħha kienu: li tissalvagwardja l-valuri komuni, l-interessi fundamentali, l-indipendenza u l-integrità tal-Unjoni f'konformità mal-prinċipji tal-Karta tan-Nazzjonijiet Uniti; li ssaħħaħ is-sigurtà tal-Unjoni b'kull mod; li tippromwovi l-kooperazzjoni internazzjonali; li tiżviluppa u ssaħħaħ id-demokrazija u l-istat tad-dritt, kif ukoll ir-rispett tad-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali.

3. Il-kooperazzjoni fl-oqsma tal-ġustizzja u l-affarijiet interni (it-tielet pilastru)

L-objettiv tal-Unjoni kien li tiżviluppa azzjoni komuni f'dawn l-oqsma skont metodi intergovernattivi biex tipprovdi għaċ-ċittadini livell għoli ta' sikurezza f'zona ta' libertà, sigurtà u ġustizzja. Hija kienet tkopri l-oqsma li ġejjin:

- ir-regoli dwar il-qsim tal-fruntieri esterni tal-Komunità u l-eżerċitar ta' kontrolli aktar stretti fuq dan il-qsim;
- il-ġlieda kontra t-terroriżmu, il-kriminalità serja, it-traffikar tad-drogi, u l-frodi internazzjonali;
- il-kooperazzjoni ġudizzjarja f'materji kriminali u ċivili;
- il-ħolqien ta' Uffiċċju Ewropew tal-Pulizija (Europol) b'sistema ta' skambju ta' informazzjoni bejn il-forzi nazzjonali tal-pulizija;
- il-ġlieda kontra l-immigrazzjoni illegali;
- il-politika komuni tal-ażil.

II. IT-TRATTAT TA' AMSTERDAM

It-Trattat ta' Amsterdam li jemenda t-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea, it-Trattati li jistabbilixxu l-Komunitajiet Ewropej u ċerti atti relatati[2], iffirmat f'Amsterdam fit-2 ta' Ottubru 1997, daħal fis-seħħ fl-1 ta' Mejju 1999.

[2]ĠU C 340, 10.11.1997, p. 115.

A. Żieda fil-kompetenzi tal-Unjoni

1. Il-Komunità Ewropea

F'dak li jirrigwarda l-objettivi, saret enfasi partikolari fuq l-iżvilupp bilanċjat u sostenibbli u fuq livell għoli ta' impjiegi. Ġie stabbilit mekkaniżmu ta' koordinazzjoni tal-politiki dwar l-impjieg tal-Istati Membri, u ġiet prevista l-possibbiltà ta' ċerti miżuri Komunitarji f'dan il-qasam. Il-Ftehim dwar il-Politika Soċjali ġie inkorporat fit-Trattat KE b'xi titjib (it-tneħħija tan-nonparteċipazzjoni). Il-metodu Komunitarju minn hemm 'il quddiem beda japplika għal xi oqsma ewlenin li qabel kienu taħt it-"tielet pilastru" bħall-ażil, l-immigrazzjoni, il-qsim tal-fruntieri esterni, il-ġlieda kontra l-frodi, il-kooperazzjoni doganali u l-kooperazzjoni ġudizzjarja f'materji ċivili, kif ukoll għal parti mill-kooperazzjoni taħt il-Ftehim Schengen, li ġie interament approvat mill-UE u mill-Komunitajiet.

2. L-Unjoni Ewropea

Il-kooperazzjoni intergovernattiva fl-oqsma tal-kooperazzjoni ġudizzjarja kriminali u tal-pulizija ġiet imsaħħa bid-definizzjoni tal-objettivi u l-kompiti preċiżi kif ukoll bil-ħolqien ta' strument legali ġdid simili għal direttiva. L-istrumenti tal-politika estera u ta' sigurtà komuni komplew jiġu żviluppati aktar tard, b'mod partikolari bil-ħolqien ta' strument ġdid, l-istrateġija komuni, bil-ħolqien ta' kariga ġdida, "is-Segretarju Ġenerali tal-Kunsill responsabbli għall-PESK", u ta' struttura ġdida, "l-Unità għall-Ippjanar u t-Twissija Bikrija".

B. It-tisħiħ tal-Parlament Ewropew

1. Is-setgħa leġiżlattiva

Fil-qafas tal-proċedura ta' kodeċiżjoni, li fit-Trattat KE ġiet estiża għall-15-il bażi ġuridika eżistenti, il-Parlament Ewropew u l-Kunsill prattikament saru koleġiżlaturi ugwali. Bl-eċċezzjoni tal-politika agrikola u l-politika tal-kompetizzjoni, il-proċedura ta' kodeċiżjoni kienet tapplika għall-oqsma kollha li fihom il-Kunsill kellu s-setgħa li jieħu deċiżjonijiet b'maġġoranza kwalifikata. F'erba' każijiet (l-Artikoli 18, 42 u 47, kif ukoll l-Artikolu 151 dwar il-politika kulturali li kien baqa' l-istess), il-proċedura ta' kodeċiżjoni ġiet kombinata mar-rekwiżit ta' deċiżjoni unanima tal-Kunsill. L-oqsma leġiżlattivi l-oħrajn soġġetti għall-unanimità ma kinux jaqgħu taħt il-kodeċiżjoni.

2. Is-setgħa ta' kontroll

Minbarra l-vot ta' approvazzjoni tal-Kummissjoni bħala korp, il-Parlament Ewropew xorta kellu l-vot biex japprova minn qabel il-President nominat tal-Kummissjoni futura (l-Artikolu 214).

3. L-Elezzjoni u l-istatut tal-Membri

Rigward il-proċedura għall-elezzjoni tal-Parlament Ewropew b'vot dirett universali (l-Artikolu 190 tat-Trattat KE), is-setgħa tal-Komunità li tadotta prinċipji komuni żdiedet mas-setgħa eżistenti li tadotta proċedura uniformi. Fl-istess Artikolu, ġiet miżjuda bażi ġuridika li tippermetti l-adozzjoni ta' statut uniku għall-MPE. Madankollu, kien għad ma hemmx dispożizzjoni li tippermetti li jiġu adottati miżuri sabiex jiġu żviluppati partiti politiċi fil-livell Ewropew (ara l-Artikolu 191).

C. Kooperazzjoni msaħħa

Għall-ewwel darba, it-Trattati kien fihom diversi dispożizzjonijiet ġenerali li kienu jippermettu, taħt ċerti kundizzjonijiet, li xi Stati Membri jagħmlu użu mill-istituzzjonijiet komuni biex jorganizzaw kooperazzjoni msaħħa bejniethom. Din il-fakultà żdiedet mal-każijiet ta' kooperazzjoni msaħħa koperta minn dispożizzjonijiet speċifiċi, bħall-unjoni ekonomika u monetarja, il-ħolqien ta' spazju ta' libertà, sigurtà u ġustizzja u l-inkorporazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' Schengen. L-oqsma li setgħu jkunu s-suġġett ta' kooperazzjoni msaħħa kienu t-tielet pilastru u, taħt kundizzjonijiet partikolarment restrittivi, il-kwistjonijiet relatati ma' kompetenza Komunitarja mhux esklużiva. Il-kundizzjonijiet li kull kooperazzjoni msaħħa kellha tissodisfa, kif ukoll il-proċeduri previsti għat-teħid tad-deċiżjonijiet, kienu mfassla b'mod li jiżguraw li dan l-element ġdid tal-proċess ta' integrazzjoni jibqa' eċċezzjonali u li seta' jintuża biss biex fil-proċess ta' integrazzjoni jkun hemm progress u mhux rigress.

D. Simplifikazzjoni

It-Trattat ta' Amsterdam neħħa mit-Trattati Ewropej kwalunkwe dispożizzjoni li skadiet jew li maż-żmien ma baqgħetx valida, filwaqt li evita li l-effetti legali li rriżultaw minnhom fil-passat jiġu affettwati minn din l-eliminazzjoni. Huwa ppreveda wkoll li t-Trattati jiġu nnumerati mill-ġdid. Għal raġunijiet ġuridiċi u politiċi, it-Trattat kien iffirmat u soġġett għal ratifika taħt forma ta' emendi għat-Trattati fis-seħħ.

E. Riformi istituzzjonali fil-perspettiva tat-tkabbir

a. It-Trattat ta' Amsterdam stabbilixxa l-għadd massimu tal-Membri tal-Parlament Ewropew għal 700, kif intalab mill-Parlament innifsu (Artikolu 189).

b. Il-kompożizzjoni tal-Kummissjoni u l-kwistjoni tas-sistema tal-voti peżati kienu s-suġġett tal-"Protokoll dwar l-Istituzzjonijiet" anness mat-Trattat. Skont id-dispożizzjonijiet ta' dan, f'Unjoni estiża għal massimu ta' 20 Stat Membru, il-Kummissjoni kellha tkun magħmula minn ċittadin minn kull Stat Membru, bil-kundizzjoni li sa dakinhar is-sistema tal-voti peżati fil-Kunsill tkun ġiet modifikata. Fi kwalunkwe każ, tal-anqas sena qabel l-adeżjoni tal-21 Stat Membru, konferenza intergovernattiva ġdida kellha teżamina mill-ġdid u b'mod komprensiv id-dispożizzjonijiet istituzzjonali tat-Trattati.

c. Ir-rikors tal-Kunsill għall-votazzjoni b'maġġoranza kwalifikata kien previst f'għadd ta' bażijiet ġuridiċi maħluqin mill-ġdid mit-Trattat ta' Amsterdam. Madankollu, minn fost il-politiki Komunitarji eżistenti, kien biss il-qasam tal-politika tar-riċerka li kellu dispożizzjonijiet ġodda ta' votazzjoni b'maġġoranza kwalifikata, filwaqt li l-politiki l-oħrajn baqgħu jeħtieġu l-unanimità.

F. Temi oħrajn

Il-proċeduri Komunitarji għall-implimentazzjoni tal-prinċipju tas-sussidjarjetà kienu koperti minn protokoll. It-trasparenza ttejbet bis-saħħa ta' dispożizzjonijiet ġodda dwar l-aċċess għad-dokumenti (l-Artikolu 255) u ftuħ akbar fil-ħidma leġiżlattiva tal-Kunsill (l-Artikolu 207, paragrafu 3).

IR-RWOL TAL-PARLAMENT EWROPEW

Il-Parlament Ewropew kien jiġi kkonsultat qabel ma tissejjaħ konferenza intergovernattiva. Barra minn hekk, il-Parlament kien involut fil-konferenzi intergovernattivi fuq bazi *ad hoc*; matul l-aħħar tlieta, huwa ġie rrappreżentat, skont il-każ, mill-President tiegħu jew minn żewġ Membri tiegħu.

Ina Sokolska
11/2020